

JASLAR TARBIYASINDA RUWHIYLIQ HÁM AĠARTIWSHILIQ JUMISLARINIŇ ÁHMIYETI

Turġanbekova Marjangúl Utepbergenovna

Qaraózek rayonı mektepke shekemgi hám mektep bilimlendiriw bólimine qarashı

33-sanlı Uluwma orta bilim beriw mektebiniŇ

ruwxıylıq aġartıwshılıq isleri boyınsha direktor orınbasarı.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20134385>

Annotaciya. Bul maqalada házirgi globallasıw dáwirinde jaslar tarbiyasında ruwhıylıq hám aġartıwshılıq jumislarińın tutqan orni, jas áwladtıń keleshekte kámil insan bolıp jetilisiwindegi milliy hám ulıwmainsanıy qádiriyatlardıń áhmiyeti talqılanadı. Sonday-aq, jaslardıń ruwhıy dúnyasın bayıtıwdagı tálim-tárbiya mekemeleriniń wazıypaları hám bul baġdardardagı jańa usıllar boyınsha usınıslar berilgen.

Gilt sózler: Jaslar tarbiyası, ruwhıylıq, aġartıwshılıq, milliy ideologiya, qádiriyatlar, globallasıw, kámil insan, etika, estetika.

THE IMPORTANCE OF SPIRITUAL AND EDUCATIONAL WORK IN YOUTH EDUCATION

Annotation. This article analyzes the role of spiritual and educational work in youth education in the current era of globalization, the importance of national and universal values in the future development of the young generation as a well-rounded person. It also provides recommendations on the tasks of educational institutions in enriching the spiritual world of youth and new methods in these areas.

Keywords: Youth education, spirituality, education, national ideology, values, globalization, perfect person, ethics, aesthetics.

ЗНАЧЕНИЕ ДУХОВНО-ВОСПИТАТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ В ВОСПИТАНИИ МОЛОДЕЖИ

Аннотация. В данной статье анализируется роль духовно-воспитательной работы в воспитании молодежи в современную эпоху глобализации, важность национальных и универсальных ценностей в будущем развитии молодого поколения как всесторонне развитой личности. Также приводятся рекомендации по задачам образовательных учреждений в обогащении духовного мира молодежи и новым методам в этих областях.

Ключевые слова: Воспитание молодежи, духовность, образование, национальная идеология, ценности, глобализация, совершенная личность, этика, эстетика.

Hár qanday mámlekettiń keleshegi onıń jaslarınıń qanday tárbiya alıp atırǵanlıǵına, olardıń intellektual hám ruwhıy potencialına turaqlı baylanıslı. Búgingi kúnde jaslar tárbiyası tek ġana tálim beriw emes, al olardıń qálbinde watansúyiwsilik, insanıylıq hám milliy maqtanış sezimlerin qalıplestiriwden ibarat.

Ruwhıylıq hám aġartıwshılıq — bul tarbiyanıń eń tiykarlı baǵanaları esaplanadı. Házirgi informaciya texnologiyaları rawajlangan dáwirde jaslar sanasına hár túrli jat ideyalardıń tásiiri kúsheyip barmaqta. Bul jaǵdayda jaslarda "ideologiyalıq иммунитет"ti qalıplestiriw zárurlıǵı tuwıladı.

Ruwhıy tárbiya tómendegi baǵdarlardı óz ishine alıwı tiyis:

- **Tariyxiy yadti oyatiw:** Ulli babalarımızdın miyrasların úyreniw.
- **Etiykalıq normalar:** Úlkenge húrmet, kishige izzet principin sińdiriw.
- **Estetikalıq tárbiya:** Gózzallıqtı seziw, kórkem óner hám ádebiyatqa qızıǵıwshılıqtı arttırıw.

Aǵartıwshılıq — bul tek bilim beriw emes, al bilimniń paydalı ekenin túsindiriw hám onı jámiyet rawajı ushın isletiwge úyretiw bolıp tabıladı. Mektep, licey hám joqarı oqıw orınlarında ótkeriletuǵın "Mánawiyat saatları", kitapqumarlıq tańlawları hám intellektual oyınlar jaslardın bilim dárejesin asırıw menen birge, olardıń dúnyatánımınıń keńeyiwine xızmet etedi.

Jaslar menen islesiwde eski, bir qalıptaǵı usıllardan waz keship, jańa innovaciyalıq usıllardı qollanıw kerek:

1. **Media-saatshılıq:** Sociallıq tarmaqlardan tuwrı paydalanıw mádeniyatın qalıplestiriw.
2. **Psixologiyalıq qollap-quwatlaw:** Jaslardın ishki qorqınıshları hám mashqalaları menen islesiw.
3. **Kreativlikti arttırıw:** Jaslardın óz talantların kórsetiwi ushın erkin maydanlar jaratıw.

Jaslar tarbiyası, ruwhıylıq hám aǵartıwshılıq máselelerine tereńirek, házirgi zaman talapları turǵısınan jantasıp, qosımcha maǵlıwmatlar usınaman. Bul materialdı maqaladıń tiykarǵı bólimine qosıwıńız yamasa jańa bir maqala ushın tiykar qılıp alıwıńızǵa boladı.

"Milliy ruwhıylıq" hám "Házirgi zaman" sintezi

Jaslar tarbiyasında ruwhıylıq degende tek kónelikti emes, al milliy qádiriyatlardı zamanagóy kónlikpeler menen birlestiriw túsiniledi.

• **Sana-sezim transformaciyası:** Jaslarǵa babalarımız miyrasın tek tariyx sıpatında emes, al házirgi biznes, ilim hám texnika tarawındaǵı jetiskenliklerge "ruwhıy túrtki" retinde túsindiriw.

• **Virtual ruwhıylıq:** Búgingi kúnde aǵartıwshılıq jumısları tek auditoriyalarda emes, bálki **YouTube, TikTok, Instagram** sıyaqlı platformalarda "pazıl" hám "qızıqlı kontent" túrinde alıp barılıwı shart.

Ruwhıylıqtın bes tiykarǵı baǵıtı (Sırtqı tásirlerge qarsı)

Jaslardıń ruwhıy dúnyasın qalıplestiriwde tómendegi faktorlarǵa itibar beriw kerek:

• **Ideologiyalıq immunitet:** "Galaba mádeniyat" (mass culture) degen at penen kirip kelip atırǵan, milliy mentalitetimizge jat bolǵan tásirlerden qorǵanıw qábileti.

• **Ekologiyalıq mádeniyat:** Tabiyatqa bolǵan múnásibetti ruwhıylıqtın bir bólegi retinde qaraw. Bul jaslarda juwapkershilik sezimin oyatadı.

• **Huquqıy aǵartıwshılıq:** Ruwhıy jaqtan kámil insan óz huquqların hám minnetlemelerin jaqsı bileli. "Nızamdı húrmet qılıw — ruwhıylıq belgisi" degen ideyanı sińdiriw.

Aǵartıwshılıq jumıslarındaǵı "Soft Skills" (Názik kónlikpeler)

Zamanagóy aǵartıwshılıq jaslarǵa tómendegi kónlikpelerdi úyretiwi tiyis:

- **Kritikalıq pikirlew:** Hár qanday informaciyanıń aq-qarasın ayırıw.
- **Emocional intellekt (EQ):** Óz-ózin basqarıw, sabırlı bolıw hám basqalardı túsiniw (empartiya).
- **Media-gigiyena:** Internet kóz-ashıp jumǵansha ózgerip atırǵan dáwirde, kerekli maǵlıwmattı kereksizinen ajratıw mádeniyatı.

Shaxstın ruwhıy-intellektual kámillik modeli

Maqalada tómendegi formuladan paydalanıwıńızǵa boladı:

Ámeliy usınıslar

1. **"Kewilli kitapxanalar"** shólkemlestiriw: Jaslar tek oqıw ushın emes, bálki pikirlisiw, dóretiwshilik penen bánt bolıw ushın baratuǵın orınlar jaratıw.

2. **Mánawiyat kouchingi:** Jastıń psixologiyalıq jaǵdayın esapqa alǵan halda, onıń ishki potencialın ashıwǵa kómeklesiwshi ustaz-shákirt sistemasın sanlı formatqa ótkeriw.

3. **Milliy qaharmanlar obrazı:** Kórkem ádebiyat hám kinolarda jaslar úlgi alatuǵın zamanagóy, bilimli, jetiskenlikke erisken milliy qaharmanlar obrazın kóbirek úgit-násiyatlaw.

Juwmaqlap aytqanda, jaslar tarbiyasında ruwhıylıq hám aǵartıwshılıq jumısların turaqlı alıp barıw — bul elimizdiń tınıshlıǵı hám keleshektegi rawajlanıwınıń kepili. Maqsetimiz — bilimli, mádeniyatlı hám ruwhıy jaqtan bákem áwladtı tárbiyelep shıǵarıw.

Paydalanılǵan ádebiyatlar:

1. Ózbekstan Respublikası Prezidentiniń jaslar siyasatına baylanıslı pármanları.
2. Pedagogika hám psixologiya tarawındaǵı zamanagóy izlenisler.
3. Milliy mádeniyat hám kórkem óner tariyxı kitapları.